

Název studie O optimismu vysokoškoláků

Autor posudku Gabriela Chovancová

Celkové hodnocení

Hodnocená studie „O optimismu vysokoškoláků“ se zaměřuje na optimistické zkreslení vnímání vlastní budoucnosti u studentů MU. Studie navazuje na předchozí obdobný americký výzkum Unrealistic Optimism About Future Life Events (Weinstein, 1980), na který se v úvodu odkazuje. Jedná se tedy o výzkum založený na replikaci výzkumu, jehož cílem je rozšířit poznatky na jinou skupinu respondentů s ohledem na odlišnost obou kultur. Výzkumná otázka je zaměřena na srovnání výsledků amerických a českých studentů („Zajímalo nás, zda se naši vysokoškoláci americkým studentům ve svých výpovědích blíží“). Výzkumné téma je přínosné, obdobné srovnání amerických a českých studentů pokud jde o optimismus ve vnímání budoucnosti nebylo doposud provedeno.

Pro účely výzkumu bylo stanoveno 6 hypotéz, které kopírují americký originální výzkum. Formulace hypotéz vychází z téměř doslovného překladu, což je někdy na úkor jejich srozumitelnosti (např. hypotéza č.3 „čím větší vnímaná kontrolovatelnost negativní události, tím větší je tendence lidí hodnotit své šance zažít danou negativní událost jako nižší než průměrné,.....“ se opravdu čte těžce)

Tvorba výzkumného vzorku proběhla dle popisu formou jednoduchého náhodného výběru (náhodný výběr z databáze všech studentů MU), což údajně zajistilo reprezentativní zastoupení studentů jednotlivých fakult a odpovídající zastoupení obou pohlaví. Z popisu tvorby výzkumného vzorku však ani jedno z toho nevyplývá. Předpokládám, že se jednalo o stratifikovaný výběr (jednoduchý náhodný výběr byl učiněn z oddělených „subpopulací“, tzn. studentů jednotlivých fakult dále rozdělených na muže a ženy). Za problematickou považuji poměrně nízkou návratnost dotazníků, což ovšem autor v závěru práce zmiňuje a zohledňuje.

Data byla získána pomocí 6 dotazníků a následně zpracována pomocí korelační analýzy. Korelační koeficient lze počítat u intervalových a poměrových proměnných, což splňuje korelační analýza zjišťující vztah mezi průměry srovnávacích odhadů a podíly optimistických/pesimistických odpovědí. Jistou pochybnost mám u korelační analýzy průměrů srovnávacích odhadů a průměrnými hodnotami charakteristik událostí (např. osobní zkušenost s událostí považuji za nominální proměnnou, není mi jasné, jak se dá poměřovat, o kolik je větší zkušenost, pokud se přihodila mně jednou, nebo pokud se přihodila mým blízkým příbuzným?).

Výsledky analýz jsou popsány poměrně podrobně včetně přehledného zobrazení formou tabulky. Pokud bylo cílem práce mj. hodnotit rozdíly mezi muži a ženami v oblasti optimistického zkreslení, tyto rozdíly nejsou přehledně popsány („mezi hodnocením pravděpodobnosti výskytu událostí při srovnávacích odhadech muži a ženami byly nalezeny rozdíly“). Zásadní nedostatky vidím v závěru, kde není jasné, na jakou výzkumnou otázku se odpovídá – autor píše „zajímavé může být srovnání s výsledky výzkumu uskutečněném na Cook College...“ a znovu opakuje základní údaje o výzkumu. Nebylo ale účelem hodnoceného výzkumu právě toto srovnání?!

Velice problematická je pak tabulka č.5, která srovnává výsledky obou výzkumů – jednotlivé události popsané v češtině totiž neodpovídají událostem v angličtině a je tedy otázkou, k jakému zkreslení mohlo dojít v rámci odpovědí českých respondentů („having a mentally gifted child“ není totéž, jako „mít tělesně i duševně zdravé děti“, „like postgraduation job“ rozhodně není totéž, jako „atraktivní uplatnění po absolvování VŠ“!). Učiněné závěry podle mého názoru mohou být velice zavádějící.

Silné stránky (za co chválit)

- Zajímavé téma navazující na předchozí zahraniční výzkum,
- Dobře zvolený výzkumný vzorek s ohledem na studii, na kterou se navazuje, popis omezení vyplývajících ze způsobu tvorby výzkumného vzorku.
- Přehledně zpracované výsledky ověření hypotézy č.1

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- Ne zcela jasná výzkumná otázka
- Zkreslení výsledků vyplývající z nepřesného překladu dotazníku.
- Nepodložená interpretace rozdílů v míře optimistického zkreslení u českých a amerických studentů v závěru studie.
- Chybějící doporučení pro další navazující výzkumy, nedostatečné zhodnocení limitů aplikace výzkumu (zejm.vyplývající ze specifického vzorku – studentů VŠ).

Otázky pro autora studie

1. Jaká je základní výzkumná otázka této studie?
 2. Jakým způsobem byla zajištěna reprezentativnost vzorku pokud jde o poměr mužů/žen, resp.studentů jednotlivých fakult?
 3. Do jaké míry odpovídají jednotlivé zkoumané události v českém a americkém výzkumu? Lze srovnávat výsledky obou výzkumů?
 4. Lze nějakým způsobem využít výsledky výzkumu v praxi?
 5. Jak souvisí výsledky výzkumu s osobnostními charakteristikami uvedenými v teoretické úvodní části práce?
-